

DR. ÖĐR. ÜYESİ ELİF (BEKAR) ERĐÜNE

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı

CEZA MUHAKEMESİ HUKUKUNDA SUÇLU SAYILMAMA HAKKI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM SUÇLU SAYILMAMA HAKKINA DAİR GENEL BİLGİLER

I. KAVRAM	7
A. Genel Olarak	7
B. Maddi ve Şekli Suçlu Sayılmama Hakkı Kavramları	18
1. Maddi Suçlu Sayılmama Hakkı	18
2. Şekli Suçlu Sayılmama Hakkı.....	19
C. Kavram Hakkındaki Görüşler	20
II. KARİNE VEYA VARSAYIM YERİNE HAK OLARAK NİTELENDİRME	24
A. Genel Olarak	24
B. Hukukun Üstünlüğü İlkesi	37
C. Görüşümüz.....	41
III. HAKKIN KAPSAMI	42
A. Genel Olarak	42
1. “Suç İsnadının” Varlığı	50
2. Psikolojik ve Normatif Bakış Açısı.....	53
3. AİHS’te ve AİHM Kararlarında Kapsam	58
B. Suçlu Sayılmama Hakkına Uymakla Yükümlü Olanlar	61

C. Suçlu Sayılmama Hakkının Ceza Mahkemeleri Dışındaki Kararlara Etkisi	62
D. Yargılamaya Dâhil Olmayan Kişiler Hakkında Suç İsnadı ve Suçlu Sayılmama Hakkı	67
IV. HUKUKİ SONUÇLAR	68

İKİNCİ BÖLÜM
TARİHİ GELİŞİM, SUÇLU SAYILMAMA
HAKKI İLE DİĞER HAKLAR ARASINDAKİ
İLİŞKİ VE AİHM KARARLARINDA SUÇLU
SAYILMAMA HAKKI

I. TARİHİ GELİŞİM	73
A. Kıta Avrupası ve Anglo Sakson Hukukları	75
B. Uluslararası Belgeler	83
1. Birleşmiş Milletler Belgeleri	83
2. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	85
C. Türk Hukuku	88
II. SUÇLU SAYILMAMA HAKKI İLE DİĞER HAKLAR ARASINDAKİ İLİŞKİ	92
A. Lekelenmeme Hakkı	92
1. Kavram ve Tanım	92
2. Hakkın Kapsamı	98
3. Lekelenmeme Hakkı ile Şeref ve İtibar Hakkı	103
B. Adil Yargılanma Hakkı	107
1. Susma Hakkı	111
2. Kendini Suçlamaya Zorlanamama (Nemo Tenetur) Hakkı ..	116
3. Mahkemeye Erişim ve Makul Sürede Yargılanma Hakkı	123
4. Gerekeçeli Karar Hakkı	126
5. Bağımsız ve Tarafsız Mahkemede Yargılanma Hakkı	133
C. Unutulma Hakkı	135

III. AİHM KARARLARINDA SUÇLU SAYILMAMA HAKKI	138
--	-----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
CEZA MUHAKEMESİNDE İSPAT VE
SUÇLU SAYILMAMA HAKKI

I. CEZA MUHAKEMESİNİN AMACI.....	145
II. CEZA MUHAKEMESİNDE İSPAT YÜKÜ	149
A. Genel Olarak İspat Yüğü	149
1. Kavram	149
2. İspat Yüğü ve Suçlu Sayılmama Hakkı	154
B. Uygulamada İspat Yüğü ve Suçlu Sayılmama Hakkı İlişkisi	159
C. Vicdani Kanaat.....	165
D. Hukuka Aykırı Deliller	169
III. ŞÜPHEDEN SANIK YARARLANIR İLKESİ	172
A. Şüphe Kavramı ve Dereceleri.....	172
1. Kavram	172
2. Şüphe Dereceleri	178
B. Ön Alan Araştırmaları	182
C. İlkenin Anlamı ve Önemi	187
D. Delil Yetersizliği Nedeniyle Beraat Kararı	194
1. Kavram	194
2. Uygulamada Delil Yetersizliği Nedeniyle Beraat Kararı.....	200
a. AİHM Kararlarında	202
b. AYM Kararlarında	207

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
CEZA MUHALEMESİNİN YÜRÜYÜŞÜNDE
VE DİĞER BAZI KURUMLARDA SUÇLU
SAYILMAMA HAKKI

I. CEZA MUHALEMESİNİN YÜRÜYÜŞÜNDE SUÇLU SAYILMAMA HAKKI	211
A. Hâkimin Reddi	211
B. Soruşturmaya Yer Olmadığı Kararı (SYOK)	213
1. Genel Olarak	213
2. SYOK Verilecek Haller	220
3. İhbar ve Şikayetlerin Sisteme Kaydedilmesi, SYOK'un Denetimi ve İtiraz Hakkı	223
C. Koruma Tedbirleri	227
1. Genel Olarak	227
a. Tanım	227
b. Suçlu Sayılmama Hakkı Bağlamında Değerlendirme	230
2. Hürriyeti Bağlayıcı Koruma Tedbirleri	232
a. Genel Olarak	232
b. Tutuklama ve Suçlu Sayılmama Hakkı	236
3. Diğer Koruma Tedbirleri	244
4. Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat	247
D. Soruşturma Evresi	251
1. Genel Olarak	251
2. Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar	257
E. Ara Muhakeme	259
F. Kovuşturma Evresi	262
1. Beraat Kararı ile Suçlu Sayılmama Hakkı	263
a. Beraat Kararında Kullanılan İfadelerin Suçlu Sayılmama Hakkı Bağlamında Değerlendirilmesi	267
b. Masumiyet Temelinde Beraat Kararı	275

2. Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması (HAGB)	276
3. Durma ve Düşme Kararları	285
4. Yargılama Giderlerinin Sanığa Yüklenmesi	289
G. Kanun Yolları	295
II. ALTERNATİF ÇÖZÜM YÖNTEMLERİNİN SUÇLU SAYILMAMA HAKKI BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	300
A. Uzlaştırma	300
B. Önödeme	302
C. Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi	304
D. Seri ve Basit Muhakeme Usulü	306
III. HAPİS CEZASININ ERTELENMESİ	311
IV. ZAMANAŞIMI	314

BEŞİNCİ BÖLÜM

BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ BAĞLAMINDA SUÇLU SAYILMAMA HAKKI

I. BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ VE SUÇLU SAYILMAMA HAKKI	319
A. İfade ve Basın Özgürlüğü	319
1. İfade Özgürlüğü	319
2. Basın Özgürlüğü	324
B. Haber Verme Hakkı	331
1. Haber Verme Hakkının Unsurları	333
a. Gerçeğe Uygunluk	333
b. Güncellik	335
c. Haberdeki Öz ve Biçim Arasında Denge	336
d. Kamu Yararı ve Toplumsal İlgi	337
aa. Genel Olarak	337
bb. Benaissa Davası ve Suçlu Sayılmama Hakkı	339
e. Düşünsel Bağlılık	341
2. Kimlik Teşhisi	343

a. Genel Olarak	343
b. Linç Adaleti Çağrısı – Emden Davası.....	345
3. Hukuka Aykırı Yollarla Elde Edilen Haberin Yayınlanması..	346
4. Hedeflenen Aleniyet ve Suçlu Sayılmama Hakkı.....	348
C. Bilgi Edinme Hakkı.....	349
D. Basının Bilgilendirilmesi Yasağı	358
E. İfade ve Basın Özgürlüğü ile Şeref ve İtibar Hakkı Arasındaki Çatışma.....	361
1. Genel Olarak	361
2. Medya Yayıncılığında Sınır - Kachelmann Davası.....	362
F. Özel Hayatın Korunması ile Basının Haber Verme Hakkı	365
G. Kişilik Hakkı ve Suçlu Sayılmama Hakkı	372
H. Cevap ve Düzeltme Hakkı.....	375
I. Yayın Yasağı ve Etik Kurallar	377
II. BASININ YARGILAMAYI ETKİLEMESİNE KARŞI ÖNLEMLER	383
A. Gizliliğin İhlali	384
1. Genel Olarak	384
2. Suçlu Sayılmama Hakkı Bağlamında Gizliliğin İhlali.....	390
B. Ses ve Görüntülerin Kayda Alınması ve Nakletme	398
C. Adil Yargılamayı Etkilemeye Teşebbüs	400
ÖZET VE SONUÇ	405
KAYNAKÇA.....	439
KARAR DİZİNİ	465
KAVRAM DİZİNİ.....	471